

Vilka frågor är viktiga

Politiska partiers prioriterade frågor vid EU-val i Sverige

Abstract

When parties compete in European elections what issue do they prioritize? That is the question this text aims to answer. It does so by focusing on two well established theories of voter behavior, namely issue ownership and issue salience. What complicates matters is that European elections are considered second-order, meaning that they are not considered as important as elections for national parliaments. Whether issue salience or issue ownership are important factors to explain party behavior and in that case which is important. In order to answer the question a quantitative content analysis of Swedish parties' Euromanifestos in the European election of 2019 is conducted. The results of this analysis is then combined with a more qualitative analysis of the contents of the Euromanifestos.

The results indicate that both issue salience and issue ownership are highly important for the parties' priorities. Although the most salient issue is a much stronger indicator of which issues the parties will prioritize. The analysis indicates that parties will spend the most time talking about the questions which are the most salient, and the second most salient, after which they will focus on the question that they own.

Nyckelord: issue salience, issue ownership, second-order elections, EU-val, valmanifest, Sverige, partier

Antal ord: 9975

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
1.2	Upplägg.....	2
2	Teori	3
2.1	Teoretiskt ramverk	3
2.1.1	Sakfrågeägarskap.....	4
2.1.2	Framträdande frågor	5
2.1.3	Second-order election	6
3	Material och Metod	8
3.1	Material.....	8
3.1.1	Primärkällor.....	8
3.1.2	Sekundärkällor.....	9
3.2	Metod.....	10
3.2.1	Varför?	10
3.2.2	Hur?	12
4	Resultat och analys	15
4.1	Resultat	15
4.1.1	Vilka partier äger vilka frågor?	16
4.1.2	Vilka frågor var viktigast för väljarna i EU-valet 2019?	18
4.1.3	Vilka frågor prioriterade partierna?	19
4.2	Analys	23
4.2.1	Varför prioriterar partierna som de gör?	24
5	Slutsats	26
6	Referenser	27
6.1	Valmanifest.....	30
7	Bilaga A: Kodningsschema.....	32
8	Bilaga B: Data.....	35

1 Inledning

Sedan den 1e januari 1995 har Sverige varit medlemmar i den Europeiska Unionen och den 17e september samma år gick svenskarna till valurnorna för att rösta i EU-valet för första gången. Syftet med EU-valen är som bekant att bestämma uppsättningen i Europaparlamentet (EP) under en mandatperiod på fem år. Det andra svenska EU-valet hölls år 1999 och det senaste var år 2019. Många artiklar har skrivits om EU-val och skillnaden mellan desamma och val till de nationella parlamenten i Europa. Mycket av den här forskningen fokuserar på väljarnas beteende och det har konstaterats upprepade gånger att väljare prioriterar annorlunda i de olika valen, valdeltagandet är generellt lägre, mycket lägre i Sveriges fall, och folk röstar i större utsträckning på andra, ofta mer extrema, politiska partier i EU-valet än i de nationella parlamentsvalen (Reif och Schmitt, 1980).

Bortsett från hur väljarnas beteende förändras är en annan intressant aspekt hur partierna agerar i de olika valen för att locka väljare, vilka frågor premierar partierna för att locka väljare i EU-val? Den här texten ämnar undersöka och analysera just det. Av särskilt intresse för att förklara väljarbeteende är teorierna om "issue salience" (viktiga/framträdande/tunga frågor) och "issue ownership" (sakfrågeägarskap) (Budge och Farlie, 1983; Petrocik, 1996). Initialt kan vi förklara dessa två teorierna som så att väljare tycker olika frågor är olika viktiga vid olika val och att partier anses starka i olika frågor, det vill säga att vissa partier anses äga vissa frågor. Båda dessa teorier kommer vi fördjupa oss i senare i texten. Huruvida partiernas prioriteringar är bra, i avseendet att det leder till fler röster, är förvisso en intressant fråga och rimligen avhängigt mer än bara vilka frågor som prioriteras av partierna men det ligger utanför ramen för den här uppsatsen. En konsekvens av, eller möjligtvis en orsak till, att väljare prioriterar EU-val lägre än riksdagsval är att kunskapsläget om EU, alltså dess institutioner, befogenheter och funktionssätt, generellt är lågt i Sverige (Strömvik, 2016).

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att kontrollera hur politiska partier prioriterar sakfrågor när de går till EU-val. Detta kommer att utföras genom att undersöka svenska partiers EU-valmanifest inför EU-valet år 2019 utifrån de två ovan nämnda teorierna om framträdande frågor och sakfrågeägarskap. Förhoppningen är att detta ska ge insikt i vilka frågor som prioriteras av partierna och varför just de frågorna prioriteras.

1.2 Upplägg

Efter inledningen kommer vi att vända oss till olika teorier om både politiska frågor men också om de egenheter som är förknippade med och som särskiljer EU-val från andra val. Därefter vänder vi oss till materialet som ska nyttjas för att svara på vår frågeställning och efter det så diskuteras vilka avgränsningar och val som gjorts och metoden som används för att behandla materialet, Efter det att material och metod diskuterats kommer vi till resultatet av undersökningen, detta kommer presenteras genom fyra frågor som sedan besvaras och till sist kommer en slutsats där hela uppsatsen sammanfattas.

2 Teori

2.1 Teoretiskt ramverk

Historiskt sett har ideologisk tillhörighet varit den faktor som i absolut störst utsträckning avgjort väljares politiska preferenser. Det vanligaste sättet att förstå väljarbeteende har likaså baserats på Anthony Downs modell (1957) som bygger på en höger-vänster skala. Enligt Downs modell är partier ”vote-seeking” (röstsökande), vi återkommer till detta senare, och väljarna är rationella individer. Downs logik är att eftersom väljare är rationella och det är för energikrävande, och/eller omöjligt, för dem att inskaffa perfekt information om alla policypositioner som varje parti representerar så identifierar individer en ideologi som ett slags åsiktspaket där de kan känna sig nöjda med den generella ideologin hos partiet. Partierna å sin sida kommer enligt den här teorin placera sig själva på den plats på höger-vänster skalan där de maximerar sina röster. Anthony Downs teori har dock med åren fått en hel del kritik av olika forskare. Bland annat Kaare Ström har bidragit till förståelsen om partibeteende genom att identifiera tre olika möjliga strategier som motivera partier. Dessa är utöver röstsökande; ”office-seeking” (ämbetes-sökande) och ”policy-seeking” (policy-sökande). Han konstaterar också att flera olika omständigheter, så som institutionella strukturer, parti strukturer och valsystemet, påverkar vilka strategier som nyttjas av partierna (Ström, 1990). Oavsett vilken ambition som driver partierna så är det intressant att studera deras strategier. Eftersom den här texten inte kommer att undersöka väljarbeteende i sig utan endast partibeteende så kommer vi inte fördjupa oss i huruvida väljare är rationella och vad som faktiskt driver dem. Dock måste vi ha i åtanke att partiernas beteende förmodligen baseras åtminstone till viss del på partiernas förväntningar om hur väljarna kommer reagera på partiernas ställningstagande. För att förtydliga så är vi inte egentligen intresserade av väljarbeteende här, utan partibeteende men partiernas beteende baseras rimligen på deras uppfattning om väljarbeteende.

En utveckling som med tiden har fått relativt mycket uppmärksamhet i studier av val är en ökad betydelse av sakfrågor för medborgarna. Det vill säga att folk i mindre utsträckning än förr röstar i enlighet med exempelvis sin klasstillhörighet, partiidentifikation eller ideologisk övertygelse och i större utsträckning fokuserar på enskilda policyområde som de anser viktiga (Budge och Farlie, 1983; Petrocik, 1996). Detta är en intressant inriktning som förändrar hur man kan förstå val och partiers strategier, och som det dessutom finns både empiriskt och teoretiskt stöd för (Edwards III, Mitchell och Welch, 1995; Green-Pedersen, 2007).

2.1.1 Sakfrågeägarskap

Först bör vi stanna upp vid teorin om sakfrågeägarskap, enligt den här teorin anses generellt partier olika starka, eller svaga, på olika policyområde. Ett parti som i allmänhet uppfattas som starkare i en given fråga anses då äga denna fråga. En konsekvens av detta är att partiets främsta valstrategi inte att debattera de för tillfället mest angelägna policyfrågorna, utan snarare att rikta debatten bort från frågor där partiet anses svagt och fokusera debatten på frågor som de anses äga (Green & Hobolt, 2008, s. 461-462). John R. Petrocik visade (1996) att valresultat till stor del påverkas av vilka frågor som väljarna är bekymrade om eller lägger stor vikt vid, i ett givet val. Utöver detta så säger Petrocik att olika partier anses äga olika frågor som en produkt av partiernas historiska beteende och uppfattade kompetens, om ett parti exempelvis har röstat och/eller kampanjat för lägre skatter på bekostnad av välfärdsprogram under en längre tid så kommer det partiet att få högre förtroende i skattefrågor och lägre i välfärdsfrågor. En konsekvens av detta är också att sakfrågeägande borde vara relativt stabilt över tid (Seeberg, 2017), eftersom det generellt är en lång process för ett parti att skapa ett rykte om pålitlighet i en given fråga. Alltså kommer detta hypotetiska parti, allt annat lika, nå större framgångar vid ett val som främst handlar om skatter än vid ett val som rör välfärdsfrågor. På detta följer således att om en kandidat i ett val lyckades med bedriften att förflytta debatten till frågor där den kandidaten hade en komparativ fördel så resulterade detta i ett ökat valresultat. (Petrocik, 1996)

Teoribildningen om sakfrågeägande är inte helt okomplicerad, då det ofta råder viss begreppsförvirring och ojämna mätmetoder. Generellt anses själva sakfrågeägande härstamma antingen från partiets uppfattade kompetens på ett specifikt policyområde, eller en sorts instinktiv association mellan en fråga och ett parti. Detta är ett intressant problem som behöver utforskas mer i framtida forskning men för vår del finns det ett annat problem som är mer angeläget. För det första används teori om sakfrågeägande för att förklara väljarnas partival men det används också till att förklara partiets beteende. Det som vi är intresserade av här är ju partiernas beteende och om detta brukar man fokusera på hur partirepresentanter försöker rikta debatten till sina egna ägda frågor (Walgrave, Tresch & Lefevere, 2015). Då antar man en relativ förståelse för sakfrågeägande, alltså att parti A äger frågan X för att de anses mer kompetenta i X än övriga partier. I Sveriges fall är det så att om man tar denna vanliga förståelse av sakfrågeägande så finns det fyra partier som äger alla de tio viktigaste politiska sakfrågorna, varav Socialdemokraterna och Moderaterna äger åtta (Novus 2019). Men hur ska då övriga partier prioritera när de inte äger en enda politisk fråga? Antagandet som görs i den här uppsatsen är att det viktigaste för partiernas valstrategi inte nödvändigtvis är huruvida ett annat parti anses starkare i en fråga utan hur starkt förtroende det egna partiets har i en fråga. Det vi förväntar oss är alltså att alla partier kommer fokusera mer på de frågor som är deras starkaste även om ett annat parti anses vara mer kompetenta i samma fråga och vi kommer att benämna detta som att det är deras ägda fråga, även om ett annat parti kan äga samma fråga.

Angående stabiliteten i sakfrågeägande har Christensen, Dahlberg och Martinsson (2014) utfört en heltäckande studie av just detta i Sverige över tid i vilken de visade att vissa frågor är mer volatila än andra. Specifikt visar de att en del frågor har bytt ägarskap över blockgränser flera gånger under en tidsperiod på nästan 30 år. En del andra frågor har dock varit mer stabila, som ett exempel nämner de miljöfrågan som har tillhört Miljöpartiet sedan dess inträde i riksdagen år 1988 (Christensen, Dahlberg och Martinsson, 2014, s. 148-149). Utöver det faktum att sakfrågeägande inte verkar speciellt stabilt i en svensk kontext så finns det frågetecken om hur viktigt sakfrågeägande egentligen är för svenska väljare. Holmberg och Oscarsson (2015) har konstaterat att ideologisk tillhörighet är en ovanligt stark indikator på partival i Sverige, jämfört med andra stater i världen. Betydelsen av sakfrågor på väljarkåren har, enligt författarna, förvisso ökat i betydelse sedan 1950-talet men det nådde sin topp mellan åren 1979 och 1988. Författarna slår fast att även om sakfrågor är viktiga för att förstå partival så är den absolut viktigaste och mest indikativa faktorn för en väljares val dess placering på den ideologiska höger-vänster skalan.

För att nyansera bilden ytterligare kan vi med fördel vända oss till en studie utförd av Green-Pedersen år 2007. I denna studie undersökte Green-Pedersen bland annat om en ökande betydelse av sakfrågor reflekterades i partiernas valmanifest och om ideologiska höger-vänster frågor hade fått minskat utrymme. Genom att visa att partiets valmanifest, bland annat i Sverige, i genomsnitt har ökat i längd sedan 1950-talet samtidigt som höger-vänster frågor fått mindre utrymme under samma tidsperiod, har Green-Pedersen visat att även om det som Holmberg och Oscarsson påpekat stämmer för väljarkåren så har det inte nödvändigtvis översatts till partiernas agerande. Med detta i åtanke blir en intressant fråga för oss om svenska partier går till EU-val på frågor som de anses äga, oavsett om dessa frågor är traditionell höger-vänster frågor eller inte. Således formulerar vi vår första hypotes:

H1: partier prioriterar de frågor där de har högst förtroende.

Man behöver således inte dela in de olika frågorna som partierna driver i ideologiska och icke-ideologiska för att undersöka huruvida de fokuserar mest på de frågor där de har högt förtroende. Visar det sig att alla partier prioriterar sina egna ägda frågor kan vi konstatera att partierna själva prioriterar ägda frågor över traditionellt ideologiska frågor, givet att inte alla partiernas ägda frågor enkelt kan kategoriseras som höger eller vänster.

2.1.2 Framträdande frågor

Trots att vissa partier anses äga vissa frågor och således kommer försöka fokusera valet på dessa frågor så finns det mycket forskning som påtalar en annan viktig aspekt, nämligen sakfrågors olika tyngd för väljarkåren, de frågor som väljarna av en eller annan anledning anser vara de viktigaste vid ett givet tillfälle. Ett parti som vill vinna mandat i ett val kan inte helt ignorera de frågor som väljarna anser

viktigast till fördel för sina egna frågor om de vill nå framgång, en slutsats man kan dra från den här logiken är också att partiet som äger den mest framträdande frågan kommer att ha bättre förutsättningar att göra ett bra val (Bélanger & Meguid, 2005). Vi kan baserat på att den här logiken formulera vår andra hypotes:

H2: partier prioriterar de frågorna som väljarna tycker är viktigast

Hur frågor blir viktiga är inte helt enkelt att avgöra, det är rimligen en kombination av flera olika faktorer, bland annat har det så klart betydelse om politiker lyckas få debatten att handla om de frågor som gynnar deras parti. Men även hur lättillgänglig informationen rörande en fråga är eller hur mycket man stöter på en viss fråga, främst sker den här processen genom media (Domke, Shah, & Wackman, 1998; Walgrave & de Swert, 2007). Generellt antas de viktigaste frågorna vara mindre stabila, än ägda frågor, över tid. Det vill säga att vilken fråga som väljarna anser vara den viktigaste vid ett givet val inte nödvändigtvis är densamma som i föregående eller nästkommande val (Edwards III, Mitchell och Welch, 1995). Det sagt så ligger, åtminstone för riksdagsval sedan år 2016, sjukvård, utbildning, invandring, och lag och ordning i topp bland väljarna (Novus, 2019). Skola och utbildning har legat bland topp två sedan år 2002 och sjukvård har gjort det i tre av de fem riksdagsvalen under den här tidsperioden (SVT VALU, 2018a). Det som den här uppsatsens ansats är ju dock att analysera EU-val och det finns en intressant teoretisk aspekt som särskiljer EU-valens sakfrågor från riksdagsvalens.

Många forskare framhäver att en av de viktigaste sakfrågorna i EU-val är vad vi kan kalla EU-frågan eller EU-frågor. Detta är ett invecklat och inte helt tydligt begrepp som kan betyda många olika saker beroende på kontext (Braun, Hutter & Kerscher, 2016) men generellt avses europeisk integration som ofta beskrivs som en andra politisk dimension jämte den klassiska höger-vänster dimensionen (Hix, 1998; Prosser, 2016). Enligt teorin om andrarangsval så fokuserar väljare främst på inhemska frågor när de går till EU-val, vi diskuterar denna teori i nästa avsnitt, men det finns också många nyare studier som visar EU-frågans betydelse för medborgarnas val. (Hix & Marsh, 2007; Clark & Rohrschneider, 2008; Spoon 2012;) Generellt förstår man EU-frågan helt enkelt som en fråga om europeisk integration men det kan också röra uppfattningen om olika EU-institutioner eller europeisk identitet, av särskilt intresse är att dessa frågor tycks något mer prevalenta i manifest än i exempelvis nyhetstidningar (Braun, Hutter & Kerscher, 2016).

2.1.3 Second-order election

En av de mest väletablerade teorierna om val till EP är att de är ”second-order election” (andrarangsval) först introducerad av Reif och Schmitt (1980). Andrarangsval är val som inte prioriteras lika högt av väljarkåren som förstarangsval, i Sveriges fall är riksdagsval förstarangsval. Detta har en mängd konsekvenser på EP-valen den mest uppenbara är att det leder till lägre

valdeltagande. En annan konsekvens är att väljare, eftersom de inte anser valet lika viktigt, känner sig mer fria att rösta på partier som de annars inte skulle röstat på, exempelvis partier med mer extrema eller avlägsna åsikter (Marsh, 1998; Carrubba & Timpone, 2005).

En aspekt som man kan härleda från det faktum att människor generellt inte prioriterar EU-val speciellt högt är att kunskapsnivåerna om EU generellt sett är låga. Detta är en naturlig följd av att till exempel utbildningssystemet är dåligt på att förmedla information om EU och att kunskapsnivån är låg även bland utbildare, samt att nyhetsrapportering om EU är föga utvecklad (Strömvik, 2016). Utbildning och media är två vitala krafter för att människor ska kunna skaffa sig politisk kunskap (Norris, 2012) och eftersom att dessa är ofullständiga så borde det ge större utrymme för partier att driva EU-valkampanj på sina kärnfrågor. Det är dock svårt att konstatera en uppenbar effekt av andrarangsval på vilka frågor partier borde prioritera. Likaväl som man kan tänka sig att partier kan ta ut svängarna mer i EU-val och vara mer kontroversiella, eftersom ansvarsutkrävandet är lägre, så kan man tänka sig att om något alltför kontroversiellt skulle läcka ut från politiker i EP kan det ha en negativ effekt på partiets resultat i riksdagsval. Ett tydligt exempel på detta är kontroversen som uppstod runt Lars Adaktussons voteringshistorik i EP, som uppstod i samband med EU-valet 2019, varefter man kunde observera en tydlig nedgång i Kristdemokraternas opinionssiffror (Rogvall, 2019).

3 Material och Metod

Den här uppsatsen bygger, utöver det teoretiska ramverket, på dels primärkällor i form av svenska partiers EU-valmanifest, och dels på statistik producerad av olika väletablerade aktörer. Den här delen kommer först att avhandla det källmaterial som nyttjats, därefter kommer metodologin, liksom avgränsningar och eventuell problematik med den valda metoden att diskuteras.

3.1 Material

3.1.1 Primärkällor

Eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka vilka frågor som partier prioriterar i EU-val är ett logiskt tillvägagångssätt att helt enkelt att studera deras valmanifest. Valmanifest och partiprogram är viktiga av mer än en anledning. De konkretiserar kandidaternas åsikter till diverse policyförslag och man kan läsa svart på vitt vad partierna säger sig vilja åstadkomma vid en vinst. Valmanifesten underlättar på så sätt för väljare att bestämma sig för vilket parti man ska rösta på och om ens föredragna parti skulle vinna underlättar valmanifesten för väljarnas ansvarsutkrävande utav partierna. (Bastos, 2009, s. 44) Fördelarna med att studera just valmanifest är bland annat att de är relativt ”billiga” att framställa i form av partiets resurser, det krävs så klart resurser för att framställa dessa dokument men rimligen inte lika mycket som att till exempel ha tv-reklam eller att sprida valaffischer, detta ger rimligen mer lika villkor till partierna oavsett deras relativa resurser. Valmanifest är också mer konkreta exempel på partiernas ambitioner än exempelvis debatter, eftersom partierna är fria att diskutera vad de vill och ge så mycket utrymme åt olika policyområde som de behagar. Det är dock viktigt att poängtera att det finns problematik med att studera valmanifest. Det faktum att, som nämndes ovan, exempelvis debatter inte har samma innehåll som valmanifesten betyder också att valkampanjerna de facto till viss del drivs på färre frågor än vad som behandlas i valmanifesten (Braun, Hutter & Kerscher, 2016). Det är också så att de flesta väljare helt enkelt inte läser valmanifesten utan att informationen som de innehåller filtreras genom bland annat politiker och media. Enligt en undersökning av Schmitt, Wessels och van der Eijk (2012) stämmer dock innehållet i valmanifesten väl överens med väljarnas uppfattning om partiernas positioner i olika frågor, så trots att innehållet i manifesten filtreras genom diverse aktörer så förblir budskapen relativt korrekta.

3.1.2 Sekundärkällor

För att besvara frågeställningen och testa hypoteserna behövs, utöver svar på partiernas prioriteringar, dessutom svar på väljarkårens prioriteringar samt väljarkårens åsikter om de olika partiernas styrkor. För att undersöka vilka frågor väljarna tyckte var viktigast inför EU-valet 2019 har Eurobarometerens opinionsundersökning använts. Eurobarometern är förmodligen den mest övergripande och utförliga opinionsundersökning som utförs på människors åsikter och kunskaper om EU. Det utfördes en undersökning cirka tre månader innan valet, där drygt 1000 svenskar, vid personliga intervjuer, frågades vilka, utav ett förbestämt urval, frågor som de ansåg borde prioriteras vid valdebatterna (EB 91.1). Detta borde rimligen vara svaret på vilka frågor som väljarna ansåg viktigast inför EU-valet år 2019, det är ett rimligt antagande att de frågor som väljarna i störst utsträckning tycker borde debatteras också är de frågor som de anser viktigast. Dock så kontrolleras detta för säkerhetsskull med Europabarometerens eftervalsundersökning (EB 91.5). Som namnet antyder gjorde exakt samma undersökning efter valet med skillnaden att man frågade vilken eller vilka frågor som fick de som gick och röstade att göra just det. Samma fem frågor ligger i topp i båda undersökningarna, i samma ordning. Hur många som svarade på vilket alternativ skiljer sig något mellan de båda undersökningarna, detta kan förmodligen förklaras till viss del med förändrade prioriteringar i och med det skiljer några månader mellan de båda undersökningstillfällena men också med att eftervalsundersökningen endast ställde frågan till de som angett att de faktiskt hade röstat. För att svara på de hypoteser som ställts i den här texten räcker det dock att betrakta resultatet från Eurobarometern som en ordinalskala, då det inte är speciellt relevant hur mycket viktigare medborgarna anser en viss fråga än en annan fråga utan endast att de gör det.

Dessvärre gör inte Eurobarometern någon undersökning om vilka partier som väljarna tycker är starkast i de olika frågorna. Som tur är finns det ett antal svenska undersökningar som studerar exakt det här. I den här texten används främst den statistik som finns tillgänglig från Novus (2019), där de ställde frågan ”Vilket parti tycker du har bäst politik i nedanstående politiska frågor?” till en slumpmässigt utvald webbpanel. Studien är utförd i september 2019, vilket förvisso är efter att EU-valet hade ägt rum, men som tidigare konstaterats bör sakfrågeägande vara relativt stabilt över tid och medborgarnas bristande kunskapsnivå angående EU gör det otroligt att någon händelse på EU-nivå skulle hunnit påverka resultatet i undersökningen. Men för att försäkra oss om pålitliga slutsatser kontrollerades även Novus siffror genom att jämföra dem med siffror från både SOM-institutet (Martinsson, 2019) och VALU (SVT VALU, 2018b), och det är kanske föga förvånande så att samma partier generellt anses äga samma frågor i samtliga undersökningar. Det är dock inte exakt lika för samtliga frågor och partier men det finns inga större skillnader. Vissa partier har starkare kärnfrågor än andra¹, medan andra partier har en mindre uppenbar profil och

---

¹ exempelvis Miljöpartiet och miljöfrågan, eller Sverigedemokraterna och invandringsfrågan

således skiljer sig resultaten mer för dessa ”mångsysslande” partierna mer mellan de olika undersökningarna².

3.2 Metod

För att svara på frågeställningen har en kvantitativ innehållsanalys utförts på de åtta svenska riksdagspartiernas EU-valmanifest till EU-valet 2019. För att komplettera den kvantitativa innehållsanalys kommer vi även titta närmare på vissa delar av innehållet i manifesten som är speciellt intressanta eller avvikande, detta görs för att ge kontext till manifesten och framhäva aspekter som inte framgår av det rent kvantitativa. Det första vi behöver diskutera är de avgränsningar som gjorts i uppsatsen, varefter själva utförandet av innehållsanalysen kommer diskuteras.

3.2.1 Varför?

Vad som är värdet med att undersöka just valmanifest har precis diskuterats men vi bör stanna upp lite vid tre andra val som gjorts i den här uppsatsen, det första valet är varför just Sverige, det andra är varför de åtta riksdagspartierna valts, och till sist kommer valet av år 2019 att diskuteras kort. Anledningen till att just Sverige valdes är dels rent praktiska, jag förstår svenska, det underlättar när man ska analysera en text att man förstår språket som den är skriven på. Man hade såklart kunnat inkludera valmanifest från engelsktalande länder, det vill säga Storbritannien och Irland, men med tanke på att Storbritannien är på väg att lämna EU och en av de stora tvistefrågorna i denna separation rör gränsen till Irland så är det rimligt att valmanifesten, om de ens existerar, för båda staterna hade hanterat brexit-frågan i huvudsak. Dessutom är det svårt att se ett mervärde av att inkludera Storbritannien och/eller Irland bara på basis av språkförståelse. Det finns dock, som tur är, ytterligare skäl för att fokusera specifikt på Sverige. Som tidigare nämnts är Sveriges medborgare mer ideologiskt drivna i sina partival än i de flesta andra europeiska stater (Holmberg & Oscarsson, 2015). Detta gör Sverige intressant för vår frågeställning, kan man trots att Sverige är så präglad av ideologiska skiljelinjer se en effekt av sakfrågor även här. Speciellt med tanke på att EU-val är andrarangsval och således kan man tänka sig att partierna har ännu mindre incitament att ägna sig åt sakfrågepositionering, eftersom EU brukar anses vara relativt komplicerat (Tallberg, 2012, s. 11-17; Bache, Bulmer, George & Parker, 2015, s. 215) och väljarna överlag har lägre kunskapsnivå om EU än

---

² Socialdemokraternas starkaste fråga är till exempel social välfärd enligt SOM och VALU medan det enligt Novus är landets ekonomi. Dock så ligger Socialdemokraternas förtroende angående ekonomin på andre- och tredjeplats hos SOM och VALU medan deras förtroende i socialförsäkringsfrågor ligger på delad tredjeplats (tillsammans med sysselsättning) enligt Novus.

nationella institutioner (Strömvik, 2016) så är det intressant att undersöka om de svenska partierna trots detta tar sakfrågeägande och/eller sakfrågevikt i hänseende.

Så varför är det relevant att undersöka specifikt de åtta partier som efter valet år 2019 fick mandat i EP, det vill säga Centerpartiet (C), Kristdemokraterna (Kd), Liberalerna (L), Moderaterna (M), Miljöpartiet de gröna (Mp), Socialdemokraterna (S), Vänsterpartiet (V) och Sverigedemokraterna (Sd). För det första är det rimligt att titta på dessa partier av just den anledningen att det endast är de partierna som har mandat i EP i skrivande stund. Dock så undersöker ju den här texten hur partierna agerade inför valet och då fanns det ytterligare ett svenskt parti som hade en representant i EP, nämligen Feministiskt initiativ (Fi), så varför inte inkludera det partiet också? Det första som bör nämnas är liksom i föregående stycke en rent praktisk anledning, eftersom kodningen av valmanifest har gjorts manuellt så har det varit väldigt tidskrävande. Mervärdet av att inkludera det skulle således behöva vara högt för att kompensera tidskostnaden. Dock bör det nämnas att Fi:s valmanifest är anmärkningsvärt mycket kortare än något annat partis³, så tidsåtgången hade varit mindre än för de andra partierna men det hade inte heller gett en speciellt nyanserad bild av Fi:s prioriteringar. Dessutom består cirka hälften av Fi:s manifest av en inledning som jag, av metodologiska anledningar som jag diskuterar senare, inte räknar. Det här leder oss också till ett antagande som gjordes av mig, i början av arbetet med den här texten, nämligen att eftersom de åtta partierna som jag inkluderat i undersökningen har suttit i EP länge och är väletablerade så skulle jämförelsen bli mer rättvis om jag endast inkluderade dem. Det ligger i andrarangvals natur att perifera småpartier har en större chans att komma över spärren och få mandat, vilket stämmer väl för Sveriges del i EU, med exempel som Junilistan, Piratpartiet och Fi, som kommit alla tre har suttit vars en, på varandra följande, mandatperiod. Dessa partier har dessutom aldrig haft mandat i riksdagen så det är relativt osäkert huruvida de har hunnit etablera en policyprofil hos väljarkåren på samma sätt som de övriga partierna, de har mer tendenser av enfrågeparti, vilket hade resulterat i relativt snedvridna och ointressanta kvantitativa resultat. Ytterligare en anledning till varför de åtta riksdagspartierna valts ut är för att opinionsundersökningarna som studerar vilka partier som äger vilka frågor är fokuserade på nationell nivå och alltså finns det inte tillräckligt mycket pålitlig data om sakfrågeägande för andra partier än de åtta riksdagspartierna.

Den sista avgränsningen som ska rättfärdigas här är varför just valet år 2019 är intressant. Det finns ett stort projekt som bedrivs av *Mannheim Centre for European Social Research (MZES)* och *GESIS* som heter ”Euromanifesto Study” (Schmitt, et.al., 2018) och dess syfte är att utföra kvantitativa innehållsanalyser på EU-valmanifest från samtliga partier i alla medlemsstaterna. Dessvärre så är den senaste tillgänglig datan från valet år 2014, alltså är den här uppsatsens empiri

---

³ För jämförelse så är Socialdemokraternas valmanifest det kortaste av de åtta riksdagspartiernas, på 1986 ord och genomsnittligt antal ord för de åtta partierna ligger på ca 5600 ord, medan Fi:s manifest endast innehåller 620 ord.

förhoppningsvis bidragande till en analys av åtminstone svenska EU-manifest som saknas hos ”Euromanifesto Study”. Med tanke på den här uppsatsens omfattning är det tyvärr inte rimligt att göra en total analys av samtliga partiers EU-manifest det finns dock redan gott om studier som analyserar manifest och hur sambanden mellan politikerna och partierna beteende och manifesten ser ut (se till exempel: Hix, 1998; Bastos, 2009; Klüver & Spoon, 2013). Utöver det faktum att det finns en lucka i empirin för just det senaste valet så är det ett rimligt antagande att just valet år 2019 var relativt fritt från stora händelser som möjligtvis hade kunnat snedvrída resultatet. Det inträffade ingen finanskris innan valet, som fortfarande hanterades, liksom vid valet år 2009 och det har samtidigt inträffat relativa stora händelser mellan år 2014 och år 2019 som har omformat EU:s politiska karta. Det är klart att man skulle kunna undersöka 2014 års val men sedan dess har EU varit tvunget att hantera både en flyktingkris och Storbritanniens ansökan om att lämna unionen, detta har så klart förändrat vilka frågor som är viktiga för européer och således för partier (Taggart & Szczerbiak, 2018). Dock så passerade det ett par år mellan flyktingkrisen och valet år 2019 och även om brexit fortfarande inte trätt i kraft, så har frågan blivit mindre dominerande, så det politiska läget har hunnit stabiliseras.

3.2.2 Hur?

För att konstatera vilka frågor partier fokuserar på så har jag använt mig av ett kodningsschema (se bilaga A) med ett antal olika kategorier av policyområde. Jag använder begreppen sakfråga och policyområde synonymt men det är inte nödvändigtvis exakt samma sak, policyområde kan man tänka sig innehåller en mängd sakfrågor. Det jag egentligen mäter är policyområde. Hade jag räknat sakfrågor så hade resultatet inte blivit förstaeligt eftersom det är långt många fler sakfrågor än policyområde och ofta ingen överlappning mellan vilka specifika sakfrågor som de olika partierna väljer att fokusera på. Men de olika sakfrågorna ingår ju ändå i specifika policyområde, således är det för den här textens vidkommande ingen relevant skillnad i de olika begreppen, dessutom är det samma terminologi som används av opinionsinstitutet.

Arbetsprocessen har gått till så att jag har räknat antalet ord i samtliga EU-valmanifest. Varefter jag läst manifesten ett stycke i taget, sedan har jag gjort en bedömning av vad varje styckes huvudsakliga policyområde varit, sedan har jag räknat antalet ord i det stycket och kategoriserat det i enlighet med kodningsschemat. På så sätt har jag fått fram hur stor andel av det totala utrymmet som hänges till olika policyområde. Eftersom syftet med metoden är att ta reda på vilka konkreta frågor partierna driver så är det endast substantiellt innehåll som är intressant, alltså räknas exempelvis inte titlar men inte heller eventuella inledningar eller avslutningar. Dessa stycken innehåller inga konkreta förslag utan snarare mer övergripande ideologiska ambitioner, eller lägesbeskrivningar denna strategi ligger i linje med den som nyttjas i Euromanifesto Study (Wüst & Volkens, 2003).

Kodningsschemat har jag arbetat fram kontinuerligt under arbetets gång, inledningsvis baserades kategorierna på de olika opinionsundersökningarna som används i uppsatsen. Det blev dock uppenbart att dessa kategorier inte räckte till, så vissa lades till och vissa togs bort, som ett exempel kan man nämna att vissa opinionsundersökningar gör skillnad på frågan om klimat och frågan om miljö, man kan ifrågasätta huruvida respondenterna i dessa undersökningar vet skillnaden mellan dessa två område. Partierna gör hursomhelst väldigt sällan skillnad på klimat- och miljöpolitik i sina manifest. Dessutom så hade jag initialt med kategorierna energi, djurhållning och jordbruk i kodningsschemat men det visade sig medan jag bearbetade manifesten att inte ett enda parti talar om varken energi, djurhållning eller jordbruk i någon annan kontext än klimat- och miljöpolitik⁴. Således slog jag samman dessa till en kategori, för att minimera risken för godtycklighet i kodningen samt för att få mer robusta resultat. Dock bör man då ha i åtanke att vissa kategorier blir lite mer övergripande och således finns det också en viss tendens till att vissa kategorier blir lite övertyngda, men det är helt i linje med hur partierna själva har skrivit sina manifest.

För kategorierna görs generellt också skillnad mellan huruvida ett givet förslag är ämnat för EU:s interna eller externa politik. Anledningen till detta är dels att det så klart är rätt stor skillnad på om ett parti föreslår att man ska reformera EU:s jordbruksstöd för att gynna grönt lantbruk eller att man föreslår att EU:s bidrag till tredjeland ska vara betingat på miljöreformer hos det landet. Det första borde kodas som miljö- och klimatpolitik och det andra som EU:s internationella inflytande. För fyra av kategorierna görs dock ingen skillnad för att det ligger i dessa kategoriers natur att vara både interna och externa, exempelvis handels- och konkurrenspolitik och inre marknad, och invandring.

Vad som däremot inte görs någon skillnad på är huruvida ett parti är positivt eller negativt inställda till en fråga. Anledningen till det är helt enkelt att eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka vilka frågor som prioriteras av partierna så finns det ingen anledning att i själva kodningen göra skillnad på om partierna är för eller mot en given fråga. Ett problem med kodningen i den här aspekten är dock att eftersom jag bedömt stycken efter dess syftande ändamål, alltså vad partiet i huvudsak vill uppnå med ett förslag, så kan samma förslag bli kodat på olika sätt hos olika partier. Tar man som ett exempel EU skatt på koldioxidutsläpp, så kan ett parti som är emot hänvisa till anledningar relaterade till europeisk integration, exempelvis förlust av nationell suveränitet, medan ett parti som är för hänvisar till miljö- och klimatpolitiska ambitioner. Detta problem har dock motverkats genom att jag, i kodningsschemat, placerat den här typen av tolkningsbara frågor under en kategori så att bedömningen blir konsekvent.

För att undvika reliabilitetsproblematik så har jag etablerat ett specifikt arbetssätt med regler som är inspirerade av ”Euromanifesto Study” (Schmitt, et.al., 2016) för att försäkra att bedömningarna blir mindre godtyckliga. Vid stycken som har två olika huvudsatser om två olika ämnen räknas orden för

---

⁴ Vid vissa tillfällen talar partierna även om jordbruk i kontexten av att minska dess post i budgeten och då kodas jordbruk som EU:s budget och institutionella reformer.

vardera ämne och sedan kodus hela stycket efter ämnet som majoriteten av orden behandlar. Vid osäkra kodningar har jag alltid först konsulterat kodningsschemat för att få vägledning. Har osäkerheten kvarstått så har jag jämfört med hur jag tidigare kodat liknande stycken från andra manifest och om det efter det fortfarande är osäkert har jag refererat till titeln för avsnittet i vilket stycket finns, för att få en uppfattning om vad partierna själva anser eller avser att stycket ska handla om.

4 Resultat och analys

4.1 Resultat

Låt oss börja med att titta på valmanifesten i sin helhet för att sedan vända oss till ägda och tunga frågor och till slut vilka frågor som partierna gav mest utrymme i sina EU-valmanifest.

Det är relativt stor spridning i längden på partiernas valmanifest, vilket i sig är intressant om man antar att längden på texten i sig ger en hänvisning om hur viktigt partiet anser att EU-valet är i allmänhet eller om man tänker att det innebär att partierna har olika omfattning på vilka policyområde som berörs (Green-Pedersen, 2007). Vilket är en rimlig förlängning av logiken som är allmänt accepterad, och som den här uppsatsen bygger på, att hur högt en fråga är prioriterad kan avgöras av hur mycket utrymme den får (Spoon, 2012; Teperoglou & Tsatsanis, 2012; Popa & Dumitrescu, 2017).

Tabell 1. EU-valmanifest längd i antal ord

Parti	Antal ord
Centerpartiet	4717
Kristdemokraterna	4126
Liberalerna	11251
Moderaterna	5227
Miljöpartiet	4739
Socialdemokraterna	1986
Vänsterpartiet	2295
Sverigedemokraterna	10584
Genomsnittligt antal ord	5615,625

Man kan i tabell 1 observera att skillnaden mellan det längsta manifestet, Liberalernas, och det kortaste, Socialdemokraternas, är drygt 9000 ord. Vi kan dela in partierna i tre grupper efter hur långa deras valmanifest är, då de ligger närmare varandra i längd än sina närmsta grannar. Grupp A: S och V, cirka 2000 ord vardera. Grupp B: Kd, C, Mp och M, drygt 4000 till drygt 5000 ord, och Grupp C: Sd och L som har över 10000 ord i sina manifest (se tabell 2).

Tabell 2. Partigruppering efter valmanifestens längd

Grupp A	Grupp B	Grupp C
S och V	Kd, C, Mp och M	Sd och L
1986 till 2295 ord	4126 till 5227 ord	10584 till 11251 ord

4.1.1 Vilka partier äger vilka frågor?

För att få svar på frågan om vilka frågor som varje parti anses starkast i så refererar vi till Novus, som tidigare nämnts. I tabell 3 kan vi se resultaten av Novus undersökning.

Tabell 3. "Bästa" parti i olika frågor

Policy område	C	KD	L	M	MP	S	V	SD
Sjukvård	3	12	3	9	1	17	10	10
Invandring	5	4	2	11	3	13	6	32
Lag och ordning	2	3	3	23	1	15	4	19
Utbildning	2	5	12	11	1	19	7	9
Miljö/klimat	10	4	2	9	21	9	5	9
Äldreomsorg	3	14	2	6	1	17	10	11
Landets ekonomi	2	4	2	25	1	24	4	8
Pensioner	3	6	2	9	0	16	8	13
Sysselsättning	5	3	3	19	1	20	6	10
Skatter	3	3	3	22	1	18	10	10
Jämställdhet	4	7	4	9	2	17	13	10
Energipolitik	8	4	4	18	12	12	4	10
Boende	3	5	2	14	1	17	9	8
Försvaret	2	3	6	19	1	14	3	12
Socialförsäkringarna	2	5	2	12	1	20	10	9
Fördelningspolitiken	3	4	3	11	1	15	9	10
Barnomsorg	3	12	2	6	2	17	7	8
Företagande/näringspolitik	8	3	3	30	1	14	4	7
Infrastrukturpolitik	5	2	2	13	2	16	4	8
Djurrättsfrågor	9	2	1	4	15	5	4	7
Familjepolitik	4	16	4	8	1	19	7	9
Privatiseringar	4	3	3	19	1	11	12	7
EU\EMU	5	5	6	16	2	16	5	14
Regionalpolitik	10	3	2	9	1	13	5	9
integritetsfrågor	2	3	3	10	2	9	4	12
Utrikespolitik	2	2	2	18	1	21	3	11

Källa: Novus 2019.

Kommentar: Angivna värde avser hur många procent av de tillfrågade som tyckte att det partiet hade den bästa politiken i en specifik fråga. Fetmarkerade siffror är de högsta i en stapel, högst fem markeras för varje parti.

Det ligger så klart i sakens natur att väljare i större utsträckning anser att de större partierna är mer pålitliga i fler sakfrågor, vilket vi kan observera i tabell 3. Detta beror förstås på att om fler människor röstar på S eller M så är det rimligen också så att fler människor generellt tycker att de är bäst på flest frågor (Martinsson, 2019). Det kan så klart finnas undantag, som exempelvis Mp som endast har tre poster över tio procent, men det är rimligen för att Mp anses vara mer av ett enfrågeparti och deras högsta post, miljö/klimat, är också en av de viktigaste frågorna för väljarna. Men hursomhelst så är vi ju främst intresserade av vilka frågor som varje parti anses starkast i, vi behöver alltså inte jämföra relativt ägda frågor mellan partierna (Fredén & Oscarsson, 2018; Martinsson, 2019).

Vad vi kan konstatera är att Centerpartiets starkaste frågor är miljö/klimat, regionalpolitik och djurrätsfrågor, tätt följt av energipolitik och företagande/näringspolitik. På grund av sättet som kodningen genomförts slås då miljö/klimat, djurrätsfrågor och energipolitik samman till en post, så att enligt definitionerna som används i den här texten är C:s starka frågor: Miljö/klimat, regionalpolitik (vilket kodas som EU:s budget och institutionella reformer) samt företagande/näringspolitik (vilket i EU-valmanifesten endast refereras till som antingen handel- och konkurrenspolitik och inre marknad, alternativt EU:s budget och institutionella reformer).

Väljarna har högst förtroende för Kristdemokraternas familje-, äldreomsorgs-, sjukvårds- och barnomsorgspolitik, nästkommande två poster är jämställdhet och pensioner. Alla dessa politikområde är inte område över vilka EU har exklusiv befogenhet (Tallberg, 2012, s. 55), alltså är dessa inga av dessa frågor uppenbart EU-frågor, därav blir det extra intressant om Kd trots detta lägger mycket tyngd på dem i sitt manifest. Alla de sakfrågor som har nämnts för Kd:s räkning kodas som socialt skydd.

För Liberalernas del kan vi se att utbildning, försvaret och EU/EMU ligger högst. De två första punkterna kodas precis likadant som hos Novus, EU/EMU är dock svårare att fastställa eftersom det tekniskt sett skulle kunna vara vilken fråga som helst i deras EU-valmanifest (Braun, Hutter & Kerscher, 2016). Men man kan anta att de kommer fokusera mycket på policyområdena europeisk integration och EU:s budget och institutionella reformer.

Då vänder vi oss till Moderaterna, som jämfört med andra partier äger många frågor, och deras starkaste frågor är enligt Novus, företagande/näringslivspolitik, landets ekonomi, lag och ordning, och skatter, därefter har de även högt förtroende bland annat sysselsättning, energipolitik, försvaret privatiseringar och utrikespolitik. Problemet med M:s siffror är att de, som sagt, har många starka frågor, även om man bara jämför med partiets egna resultat. Vi kan då rimligen förvänta oss ett rätt så spritt resultat på M:s prioriteringar om det endast är baserat på sakfrågeägande, med något mer fokus på handel- och konkurrenspolitik och inre marknad, brott/terrorism samt försvaret enligt kodningen.

Miljöpartiet har, i motsats till M, som tidigare nämnts endast högt förtroende i tre frågor, miljö/klimat, djurrätsfrågor och energipolitik. Alla dessa frågor kodas som miljö- och klimatpolitik, alltså kan man förvänta sig att Mp kommer lägga väldigt lite energi på något annat policyområde än miljö/klimat.

Sveriges största parti, Socialdemokraterna, har som förväntat, liksom M, många starka frågor, i toppen ligger ekonomi, utrikespolitik, sysselsättning, socialförsäkringar, utbildning och familjepolitik. Enligt kodningen blir detta då handel- och konkurrenspolitik och inre marknad, EU:s internationella inflytande, socialt skydd och utbildning.

För Vänsterpartiets vidkommande kan vi se att de frågor där de anses starka är jämställdhet och privatiseringar, därefter följer sjukvård, äldreomsorg, skatter och socialförsäkringar. Liksom hos Kd förväntar vi oss då att V kommer fokusera mest på socialt skydd. Varken privatiseringar eller skatter är något som EU har befogenhet över och det finns ingen naturlig kodning för dessa båda område i sig, möjligtvis EU:s budget och institutionella reformer eller konkurrenspolitik.

Till sist kommer vi till Sverigedemokraterna vars starkaste fråga är invandring följt av lag och ordning och EU/EMU. Invandring stämmer överens med kodningsschemat, lag och ordning är detsamma som brott/terrorism och EU/EMU följer samma logik som hos L.

Tabell 4. Ägda frågor

Parti	Ägda frågor
C	Miljö/klimat, institutionella reformer, handel- och konkurrenspolitik och inre marknad
Kd	Socialt skydd
L	Utbildning, försvar, EU/EMU
M	Handel- och konkurrenspolitik och inre marknad, brott/terrorism, säkerhet
Mp	Miljö/klimat
S	Handel- och konkurrenspolitik och inre marknad, EU:s internationella inflytande, socialt skydd och utbildning
V	Socialt skydd, institutionella reformer, handel- och konkurrens och inre marknad
Sd	Invandring, brott/terrorism, EU/EMU

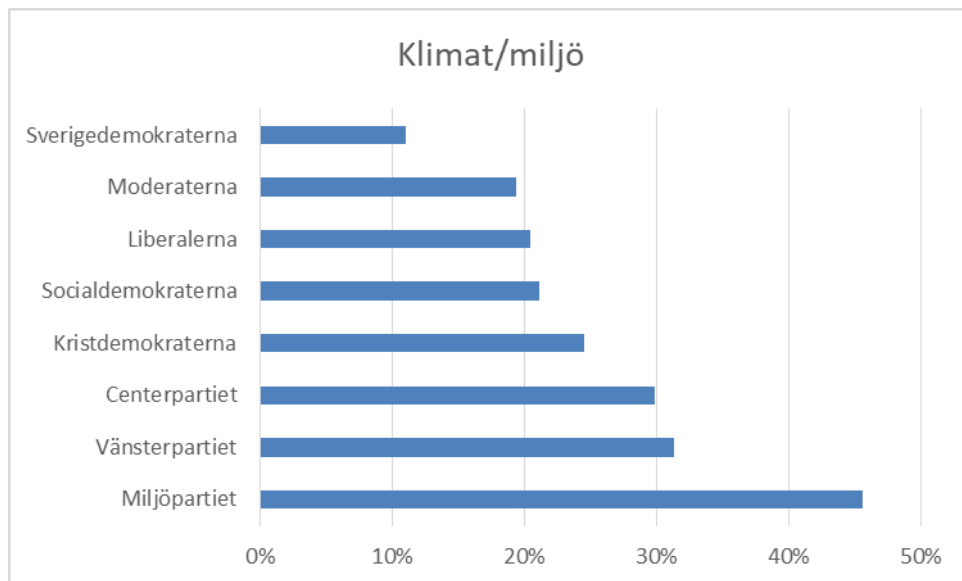
4.1.2 Vilka frågor var viktigast för väljarna i EU-valet 2019?

Från Eurobarometerens opinionsundersökning kan man konstatera att de frågor som svenska medborgare tyckte var viktigast inför EU-valet år 2019 var att "bekämpa klimatförändringar och skydda miljön" följt av "främja mänskliga rättigheter och demokrati", "hur EU bör fungera i framtiden", "bekämpa terrorism" och "invandring" (EB 91.1). För att översätta detta till den terminologi som används i den här uppsatsen blir det då: (1) miljö- och klimatpolitik, (2) grundprinciper eller EU:s internationella inflytande, (3) europeisk integration eller EU:s budget och institutionella reformer, (4) brott/terrorism och (5) invandring. Så om vi accepterar att väljarnas viktigaste frågor är viktigt för partierna så förväntar vi oss att de har prioriterat sakfrågor i ungefär den ordningen.

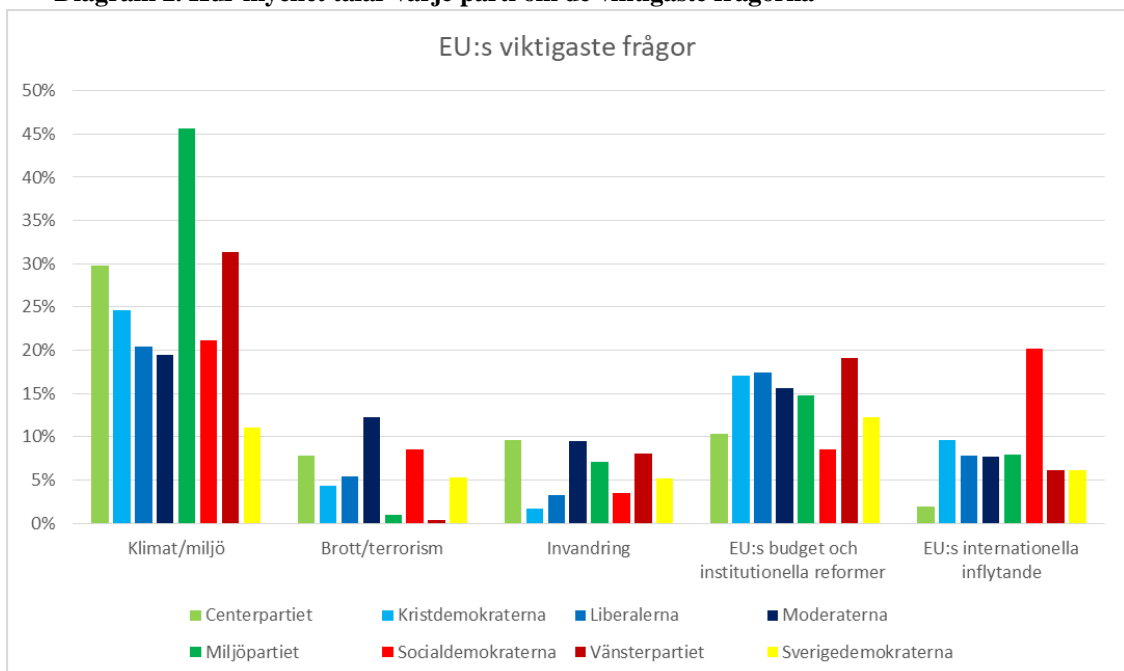
4.1.3 Vilka frågor prioriterade partierna?

Resultatet för vilka frågor som prioriteras av varje parti är intressant då det syns rätt så tydliga tendenser när man får en samlad bild. Låt oss börja med att konstatera att samtliga partier, förutom Sd, har prioriterat miljö- och klimatpolitik högst. För Sverigedemokraterna ligger miljö/klimat på tredjeplats, även Socialdemokraterna utmärker sig något jämfört med de andra då det endast är en procentenhet som skiljer miljö/klimat från deras nästhögst prioriterade fråga, nämligen EU:s internationella inflytande, medan de andra partierna talar om miljö/klimat relativt mycket mer än de andra frågorna.

Diagram 1. Hur mycket talar varje parti om klimat/miljö

Diagram 2. Hur mycket talar varje parti om de viktigaste frågorna

Som man ser i diagram 1 så finns det två uteliggare, dels då Sd, men också Mp som spenderar nästan hälften av utrymmet i sitt valmanifest med att tala om miljö- och klimatpolitik. För sex av de åtta partierna är EU:s budget och institutionella reformer nästhögst prioriterat, de som avviker är S och V. För V kommer den kategorin på tredjeplats men hos S först på sjätteplats, som man ser i diagram 2 så prioriterar V, trots att frågan kommer på tredjeplats, institutionella reformer mer än något annat parti och S tycks prioritera EU:s internationella inflytande istället. Bortsett från dessa två kategorier, miljö/klimat och institutionella reformer, så finns det inga tydliga mönster som förenar partiernas prioriteringar. Vi ser också att Moderaterna prioriterar brott/terrorism högre än övriga partier vilket ligger i linje med att det är en av deras ägda frågor Något som kan tyckas anmärkningsvärt om man tittar på resultatet utan att ha läst manifesten är kanske att invandring inte kommer förrän på nionde plats för Sd men vi återkommer till detta i nästa stycke.

Tabell 5. Topp fem prioriterade frågor

Parti	Frågor som får störst utrymme
C	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. <i>Invandring</i> , 4. <i>Grundprinciper</i> , 5. <i>Säkerhet</i>
Kd	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. Socialt skydd , 4. <i>Handel</i> , 5. <i>EU:s internationella inflytande</i>
L	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. <i>Handel</i> , 4. EU:s internationella inflytande , 5. Säkerhet
M	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. Brott , 4. <i>Invandring</i> , 5. Handel .
Mp	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. <i>Grundprinciper</i> , 4. <i>EU:s internationella inflytande</i> , 5. <i>Invandring</i>
S	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. EU:s internationella inflytande , 3. Socialt skydd , 4. <i>Grundprinciper</i> , 5. <i>Brott</i>
V	1. <i>Miljö/klimat</i> , 2. Socialt skydd , 3. <i>Institutionella reformer</i> , 4. <i>Invandring</i> , 5. EU:s internationella inflytande
Sd	1. Europeisk integration , 2. <i>Institutionella reformer</i> , 3. <i>Miljö/klimat</i> , 4. <i>Socialt skydd</i> , 5. <i>Handel</i>

Kommentar: Fetmarkerade sakfrågor är partiets ägda frågor och kursiva sakfrågor är väljarnas viktigaste frågor.

Vad som blir tydligt när man studerar partiernas prioriteringar är att deras ägda frågor får stort utrymme i valmanifesten, hos inget parti ligger en ägd fråga på lägre än tredjeplats (se tabell 5). Vad som är ännu tydligare är att när man tittar på de enligt väljarna viktigaste EU-frågor så stämmer det väldigt väl överens med hur partierna prioriterar. Det enda som sticker ut är handel, socialt skydd och säkerhet som partierna generellt prioriterar högre än väljarna. Samtliga partier, förutom Sd, har lagt mest energi på att diskutera miljö/klimat vilket också är den viktigaste frågan enligt väljarna. Det är dock intressant att titta närmare på hur de olika partierna diskuterar frågan, det skiljer sig nämligen radikalt åt för de olika partierna. När man läser manifesten så ser man att de förvisso alla talar om klimatförändringar men deras infallsvinklar och lösningsförslag ligger i linje med

vad man hade förväntat sig om man ens har en flyktig uppfattning om de olika partierna och deras politiska profil.

Centerpartiet har i sitt valmanifest störst fokus på miljöfrågor, men det som utmärker sig för dem är att de i större utsträckning än något annat parti pratar om en grön omställning av jordbruket och hållbara näringar, vilket ligger i linje med deras historia som bondeparti även om de har riktat om från direkt jordbruksstöd till miljöavhängigt jordbruksstöd. C:s traditionella profilfråga återfinns även i tabell 3 i form av regionalpolitik, vilket har kodats som institutionella reformer och även den frågan prioriterar de högt liksom det är en av viktigaste frågorna.

Ett av de mer avvikande partierna om man tittar till tabell 5, är Kristdemokraterna som är det enda parti vars ägda fråga inte finns med bland väljarnas viktigaste frågor. Vilket ju gör det extra intressant för vårt vidkommande att de trots detta lägger tredje mest tid på sin ägda fråga. I övrigt så ligger de i stort i linje med trenden, miljö/klimat får mest uppmärksamhet följt av institutionella reformer. Det intressanta med deras miljöförslag är att de kommer relativt sent i deras valmanifest, de flesta partier lägger miljö/klimatavsnitt i början av sina valmanifest, undantag Sd, medan Kd lägger det i slutet av sitt. Bortsett från det så finns det inget som sticker ut, de talar om kärnkraft, men mindre än M, de talar om utsläppsrätter men mindre än L och jordbruk men mindre än C. Delen första delen i deras manifest är också den som behandlar deras ägda fråga, socialt skydd, och framförallt i en kontext av att det sociala skyddet bör skötas av de enskilda staterna och inte på EU-nivå.

Det första avsnittet i Liberalernas valmanifest, efter inledningen, handlar om miljö och klimat. De talar väldigt mycket om att lösa klimatförändringarna genom ett ökat europeiskt samarbete, exempelvis så föreslår de en gemensam europeisk koldioxidskatt, vilket är ett radikalt förslag med tanke på att EU inte har beskattningsrätt och man således skulle behöva förändra fördragen, en parentes är att det således inte heller är en fråga för EP. De talar också om EU:s energiunion, att bygga ut klimatsmarta vägar i Europa, EU:s vattendirektiv och så vidare, man kan konstatera att L:s lösning på klimatproblematiken är en utökad europeisk integration vilket också är en av deras ägda frågor.

Moderaterna prioriterar ju också klimat/miljö högst i andel ord, det avsnittet ligger dock efter avsnittet om säkerhet i deras manifest, men deras lösningar är väldigt fokuserade på en utbyggnad av kärnkraften samt handel med utsläppsrätter, både kärnkraft och handel är ju som bekant två stora profilfrågor för Moderaterna. Även brott ligger högt på M:s lista över prioriteringar och det är ju en fråga som både ägs av M och som anses viktig av väljarna.

Liksom Kristdemokraterna endast hade en ägd fråga enligt vår kodning har Miljöpartiet endast miljö/klimat, skillnaden är att den frågan dessutom var den viktigaste frågan i EU-valet år 2019, därför är det föga förvånande att den ligger högst bland Mp:s prioriterade frågor. Utöver den frågan är deras nästkommande fyra frågor även de bland de viktigaste frågorna för väljarna. Det kan dock vara värt att nämna att miljö/klimat upptar 45,6 procent av Mp:s valmanifest och nästkommande fråga, institutionella reformer, får 14,8 procent av utrymmet.

Socialdemokraterna avviker som tidigare nämnts i det att deras näst mest prioriterade fråga inte är institutionella reformer, utan istället pratar S mycket om

hur EU borde påverka omvärlden i en demokratisk riktning och arbeta internationellt för att främja mänskliga rättigheter, som vi kan se i diagram 2. Men även för S ligger miljö/klimat på förstaplats och socialt skydd på tredjeplats vilket ligger i linje med deras ägda frågor och liksom de anser att EU ska använda sitt internationella inflytande för gott i världen lägger de mycket utrymme på att tala väl om EU:s grundprinciper.

Även hos Vänsterpartiet ligger miljö/klimat högst följt av socialt skydd vilket som bekant är en av deras ägda frågor. Något som är utmärkande för V:s klimatpolitiska förslag är att de lägger skulden vid de rikas fötter och talar mycket om de vinstdrivande företagens ansvar. Först på tredjeplats återfinner vi institutionella reformer, vilket kan tyckas anmärkningsvärt med tanke på att de rätt nyligen slutade driva kravet om utträde ur EU (Kleja, 2019). Dock så är ju EU motståndet ingen stark fråga för V, åtminstone inte hos väljarkåren.

Till sist har vi Sverigedemokraterna som är det enda parti som inte prioriterar miljö/klimatfrågan högst. Faktum är att avsnittet om miljö/klimat inte kommer förrän i deras tionde kapitel som heter ”Jakt, miljö och klimat” (Sverigedemokraterna, 2019), observera att ordet miljö inte ens kommer först i titeln. Utöver detta så går rätt mycket av deras miljöförslag ut på antingen att EU inte ska lägga sig i hur Sverige vill exempelvis bruka sin skog eller att miljökrav på andra medlemsstater bör vara lika hårda som de svenska för att motverka konkurrensfördelar. SD:s högst prioriterade fråga är europeisk integration som inte ens ligger bland topp fem hos något av de andra partierna men det kan förklaras med att Sd är det mest EU-kritiska svenska partiet, som nämndes i metod avsnittet så görs det ingen skillnad på positiva och negativa förslag och det märks här eftersom det är motståndet mot europeisk integration som gör att det ligger etta. Det kan nu vara värt att kommentera det faktum att invandring inte ligger i topp bland SD:s prioriterade frågor trots att de definitivt äger den frågan även relativt övriga partier. Anledningen är till viss del metodologisk men också till viss del retorisk. På grund av sättet som valmanifesten har kodats, så har jag ju bedömt varje stycke efter vad det i huvudsak handlar om och Sd har förvisso många stycken som börjar med meningar om att man måste begränsa invandring och fri rörlighet men de gör det nästan alltid i kontext av att det ska lösa något annat problem. Detta betyder att även om en stor del av deras stycken inleds med kommentarer om invandring så handlar de styckena sen generellt om brottslighet/terrorism, säkerhet/försvar eller europeisk integration, exempelvis i fallen där de vill dra tillbaka fri rörlighet, införa gränskontroller och personkontroller av utländska medborgare och så vidare. Den retoriska aspekten av att de nämner invandring och sen pratar om brott/terrorism, säkerhet/försvar och nationell suveränitet är förmodligen att de som invandringskritiskt parti tjänar på om invandring associeras till brottslighet, säkerhet och nationalstaten (Rydgren, 2004; Bolin, Lidén & Nyhlén, 2014).

4.2 Analys

Längden på valmanifesten är som tidigare nämnts väldigt varierande. För nationella valmanifest finns det stöd för att det faktum att längden på manifesten generellt ökat med åren betyder att partierna måste konkurrera i ett större antal område men också att de är mer ingående i de område som de framhäver (Green-Pedersen, 2007). För EU-valmanifest kan man tänka sig att, eftersom det är ett andrarangsval, längden dessutom ger en fingervisning om hur högt ett parti prioriterar EU-valet. Logiken här är att eftersom frågan om EU också är en fråga som kan ha vikt (Wüst, 2005; Spoon, 2012) och olika partier har olika stark uppfattad kompetens i den frågan, så kommer liksom i själva manifesten, partier som äger EU-frågan skriva längre valmanifest. Vilket verkar stämma väl överens med resultatet som vi har sett i den här texten, de två partier, L och Sd som skrev överlägset längst manifest, är också de enda två partier som har EU/EMU bland sina tre mest kompetenta frågor. Eftersom båda dessa partier anses vara relativt kompetenta i EU-frågan kan det också vara värt att poängtera att de står på vars en sida av den europeiska integrationsskiljelinjen, L är det mest EU-positiva och Sd det mest EU-kritiska partiet. Dessvärre för L:s skull så är det oftast så att EU-skeptiska partier för större förtjänster av sitt EU motstånd än EU-positiva partier får av sin ståndpunkt. Detta är kopplat till det faktum att de flesta partier överlag är mer EU-positiva än den genomsnittliga väljaren (Ferrara & Weishaupt, 2004; Hobolt, Spoon & Tilley, 2008), undantagen i Sverige är V och Sd som är de enda riktigt EU-skeptiska partierna. Men även om vi förväntar oss att Sd får större fördelar av sitt motstånd än L får för sitt bifall så borde L ändå få förtjänster av att lyfta frågan bara på grund av att de har högt förtroende i den.

För grupp A, till vilken vi räknar V och S, kan man tänka sig att anledningen till att de är så kortfattade i sina manifest är för att de endast äger vars en fråga som är högt prioriterad av väljarna i EU-val, nämligen EU:s internationella inflytande. Utöver detta är de två historiskt vänsterorienterade partierna på höger-vänster skalan i Sverige, och de frågor som traditionellt förknippas med vänstern, till exempel välfärdsystem och sysselsättning, är rimligen de frågor som dessa partier vinner på, vilket vi också kan se i Novus opinionsundersökning. Problemet med EU-valet för dessa partier är i detta avseende att det inte är frågor som har någon egentlig relevans för EU-samarbetet. Detta är en rimlig förklaring till varför V och S tycks lägga mindre resurser på EU-valet än de övriga partierna men det borde egentligen stämma på ett parti till i så fall, nämligen Kd. Eftersom Kd:s enda ägda frågor är sådant som vi klassificerar som socialt skydd borde de ha samma incitament som V och S att inte prioritera EU-valmanifestet, och de har förvisso det tredje kortaste manifestet men det är ändå cirka dubbelt så långt som manifesten från S och V. Förklaringen, eller åtminstone en del av förklaringen, kan vara att efter att ha läst Kd:s manifest så får man känslan av att de försöker positionera sig som det självklara mittenalternativet i EU-frågan, som en motvikt till L och Sd. Kd:s slogan till EU-valet var ”Make EU lagom again” (Kristdemokraterna, 2019) och de skriver mycket om fördelarna med EU som ett fredsprojekt, som en ekonomisk stormakt och om fördelarna av frihandel som

samarbetet medför, men de skriver också om farorna med överstatlighet och de varnar mot tendenser till federalism. Detta återfinns så klart hos alla partierna men oftast väger det över åt det ena eller andra hållet, och även om ett annat parti intar samma hållning som Kd och försöker lägga sig i mitten så framhäver Kd sin mittenposition mer än övriga partier.

För partierna i grupp B, utöver Kd, så finns det inte så mycket att diskutera, de har ett genomsnittligt antal ord i sina valmanifest och inga av dem har några speciellt höga förtroendesiffror i EU-frågan, de ligger för samtliga partier runt deras genomsnittliga förtroendevärde. Deras ägda sakfrågor har dessutom EU-relevans, så detta sammantaget är det kanske föga förvånande att de varken har längst eller kortast valmanifest.

4.2.1 Varför prioriterar partierna som de gör?

Det första som blir uppenbart när man ser resultaten är att det tycks finnas väldigt starkt stöd för vår andra hypotes och visst stöd för den första hypotesen. Räkningar på samtliga partiers fem mest prioriterade frågor och jämför med hur många av dem som är dels ägda och dels viktigast enligt väljarna så visar det sig att 15 av 40 frågor är ägda av partierna som framför dem och 30 av 40 är viktigast för väljarna. Ytterligare en sak som framgår är att den frågan som är absolut viktigast för väljarna, miljö/klimat inför EU-valet år 2019 då, också prioriteras högst av alla partier förutom Sd. Detta antyder, liksom mycket forskning visat, att politikerna är lyhörda på opinionen (Lax & Philips, 2012; Rasmussen, Mäder, & Stefanie, 2018), åtminstone på vilken fråga som väljarna tycker är viktigast inför ett val. Däremot så är det bara Socialdemokraterna som följer mönstret till den näst viktigaste frågan enligt väljarna, nämligen mänskliga rättigheter och demokrati, då Socialdemokraternas näst mest prioriterade fråga är EU:s internationella inflytande, och de avser detta som en makt för att sprida specifikt de värderingar som väljarna skattar högt. Utöver detta så väljer de andra partierna att fokusera på institutionella reformer efter sitt förstaval och det stämmer trots allt rätt bra överens med väljarnas åsikter då EU:s funktion i framtiden ligger på tredjeplats för dem. Det är ju dessutom i linje med gängse uppfattning att EU-frågan är viktig i EU-val (Bellucci, Garzia & Maseda, 2012). Efter miljö/klimat och institutionella reformer är det ett mer spritt fält av vilka frågor som prioriteras och i vilken ordning men det är fortfarande framförallt frågor som väljarna tycker är viktiga.

Det är inte lika tydligt hur partierna prioriterar sina ägda frågor men det är tydligt att de gör det. Den högst prioriterade ägda frågan kommer aldrig lägre än på tredjeplats för något parti. Ett rimligt antagande är att partierna lägger mest krut på de mest framträdande frågorna vid ett givet val men att de sedan försöker fokusera på frågor där de vet att de har en uppfattad fördel. Vilket stämmer väl överens med idén om att partier i större utsträckning inte bara konkurrerar om sakfrågorna utan också försöker förflytta debatten till frågor där de är starka. (Green-Pedersen, 2007; Green & Hobolt, 2008) Tittar man bara på den kvantitativa delen av den här uppsatsen skulle man kunna argumentera för att de ägda frågorna är det som särskiljer partierna eftersom nästan alla partier

prioriterar samma två frågor högst men att det efter de två frågorna är mer skillnad mellan partierna då de sedan framhäver sina ägda frågor. Dock så kan vi, eftersom vi dessutom tittat närmare på det kvalitativa innehållet, konstatera att partierna dessutom särskiljer sig inte bara i vad de talar om utan också hur de gör det. Att exempelvis Moderaterna pratar om miljö/klimat utifrån kärnkraft och Vänsterpartiet utifrån klassklyftor antyder att partierna när de inte äger en fråga som de ändå måste fokusera på, eftersom den är viktig för väljarna, kommer att göra det på ett sätt som stämmer väl överens med partiets egna styrkor.

5 Slutsats

Syftet i den här uppsatsen har varit att undersöka vilka frågor som partier prioriterar vid EU-val. Detta har genomförts genom att fokusera på teorierna om sakfrågeägarskap och viktiga frågor i kontexten av ett andrarangsval och applicerat dessa teorier på svenska partiers valmanifest inför EU-valet år 2019. För att komma fram till ett svar så har en kvantitativ innehållsanalys av valmanifest, som producerats av de svenska partier som har mandat i EP för närvarande, utförts. Innehållet i dessa manifest har kodats och räknats och sedan jämförts med opinionsundersökningar från väletablerade källor för att jämföra hur väl de olika resultaten stämmer med varandra. Därefter har resultatet analyserats och vissa anmärkningsvärda aspekter lyfts fram, dessutom har vi diskuterat hur de olika partierna hanterar samma frågor från vitt skilda infallsvinklar.

Resultaten som här presenteras i den här uppsatsen pekar omiskännligen, givet våra två variabler, mot att tyngden av frågorna hos väljarna är den mest tongivande faktorn för att avgöra partiernas prioriteringar. Dock så ser vi också tydligt att partiernas ägda frågor är viktiga för deras prioriteringar om än inte lika viktigt som de tunga frågorna. Vi har alltså visat att båda våra hypoteser har stöd men att stödet för den andra hypotesen är starkare än för den första. Dessutom har vi genom att analysera mer djupgående innehållet i manifesten konstaterat att även om de prioriterar väljarnas viktigaste frågor så gör de det på ett sätt som anspelar på deras egna styrkor.

6 Referenser

- Bache, Ian, Simon Bulmer, Stephen George & Owen Parker, 2015, *Politics in the European Union*. (4 uppl.) Oxford: Oxford University Press.
- Bastos, Francisco Roa, 2009, "The Role of European Electoral Programmes" i Gianni Bonvicini (red.) *Democracy in the EU and the Role of the European Parliament*, Rom: Quaderni IAI. Vol. 14, s. 43-55.
- Bélanger, Éric & Bonnie M. Meguid, 2005, "Issue Saliency, Issue Ownership and Issue-Based Vote Choice: Evidence from Canada", *Electoral Studies*. Vol. 27, Nr. 3, s. 477-491.
- Bellucci, Paolo, Diego Garzia & Martiño Rubal Maseda, 2012, "Does Europe Matter in European Elections? A Composite Model of the 2009 European Parliament Elections", i Susan Banducci, Mark Franklin, Heiko Giebler, Sara Hobolt, Michael Marsh, Wouter van der Brug & Cees van der Eijk (red.) *An Audit of Democracy in the European Union*. PIREDEU: Bryssel.
- Bolin, Niklas, Gustav Lidén & Jon Nyhlén, 2014, "Do Anti-immigration Parties Matter? The Case of the Sweden Democrats and Local Refugee Policy", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 37, Nr. 3, s. 323-343.
- Braun, Daniela, Swen Hutter, & Alena Kersch, 2016, "What type of Europe? The saliency of polity and policy issues in European Parliament elections", *European Union Politics*, Vol. 17, Nr. 4, s. 570-592.
- Budge, Ian, & Dennis Farlie, 1983, *Explaining and predicting elections: Issue effects and party strategies in twenty-three democracies*, London: Allen & Unwin.
- Carrubba, Cliff, & Richard J. Timpone, 2005, "Explaining vote switching across first- and second-order elections: Evidence from Europe", *Comparative Political Studies*, Vol. 38, Nr. 3, s. 260-281.
- Christensen, Love, Stefan Dahlberg & Johan Martinsson, 2014, "Changes and Fluctuations in Issue Ownership: The Case of Sweden, 1979–2010", *Scandinavian Political Studies*, Vol. 38, Nr. 2, s. 137-157.
- Clark, Nick, & Robert Rohrschneider, 2008, "Second-Order Elections versus First-Order Thinking: How Voters Perceive the Representation Process in a Multi-Layered System of Governance" i Cees van der Eijk and Hermann Schmitt (red.) *The Multilevel Electoral System of the EU*, Connex: Mannheim.
- Domke, David, Dhavan V. Shah, & Daniel B. Wackman, 1998, "Media priming effects: Accessibility, association, and activation.", *International Journal of Public Opinion Research*, Vol. 10, Nr. 1, s. 51-74.
- Downs, Anthony, 1957, "An Economic Theory of Political Action in a Democracy", *The Journal of Political Economy*, Vol. 65, Nr. 2, s. 135-150.

- EB 91.1 = Eurobarometern 2019, "Närmare medborgarna, närmare valet", *Europaparlamentets Eurobarometer Våren 2019*, Nationellt faktablad Sverige.
- EB 91.5 = Eurobarometern 2019, "Har EU-valet fått en ny dimension?", *Europaparlamentets Eurobarometer Eftervälsundersökning 2019*, Nationellt faktablad Sverige.
- Edwards III, George C., William Mitchell, & Reed Welch, 1995, "Explaining presidential approval: The significance of issue salience.", *American Journal of Political Science*. Vol. 39, Nr.1, s. 108-134.
- Ferrara, Federico, & J. Timo Weishaupt, 2004. "Get your act together: Party performance in European Parliament elections.", *European Union Politics*, Vol. 5, Nr. 3, s. 283-306.
- Fredén, Annika & Henrik Oscarsson, 2018, "Partiuppsättningsmodeller för väljarbeteende", *Valforskningsprogrammets rapportserie*, Rapport 2018:2.
- Green, Jane & Sara B. Hobolt, 2008, "Owning the issue agenda: Party strategies and vote choices in British elections", *Electoral Studies*, Vol. 27, Nr. 3, s. 460-476.
- Green-Pedersen, Christoffer, 2007, "The Growing Importance of Issue Competition: The Changing Nature of Party Competition in Western Europe", *Political Studies*, Vol. 55, Nr. 3, 607-628.
- Hix, Simon, 1998, "Dimensions and Alignments in European Union Politics: Cognitive Constraints and Partisan Responses", *Working Paper Series in European Studies*, Vol. 1, Nr. 3, s. 1-41.
- Hix, Simon, & Michael Marsh, 2007, "Punishment or Protest? Understanding European Parliament Elections", *The Journal of Politics*, Vol. 69, Nr. 2, s. 495-510.
- Hobolt, Sara B., Jae-Jae Spoon & James Tilley, 2008, "A Vote Against Europe? Explaining Defection at the 1999 and 2004 European Parliament Elections", *British journal of political science*, Vol. 39, Nr. 1, s. 93-115.
- Holmberg, Sören & Henrik Oscarsson, 2015, "Issue Voting Structured by Left-Right Ideology" i Jon Pierre (red.), *The Oxford Handbook of Swedish Politics*, Oxford: Oxford University Press.
- Kleja, Monica, 2019, "Vänsterns pausade EU-motstånd utmanas", *Europaportalen*. 11 februari 2019, [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.europaportalen.se/2019/02/vansterns-pausade-eu-motstand-vacker-strid>. Hämtdatum: 2019-12-26.
- Klüver, Heike, & Jae-Jae Spoon, 2013, "Bringing salience back in: Explaining voting defection in the European Parliament", *Party Politics*, 7 juni 2013.
- Lax, Jeffrey R., & Justin H. Phillips, 2012, "The Democratic Deficit in the States", *American Journal of Political Science*, Vol. 56, Nr. 1, s. 148-166.
- Marsh, Michael, 1998, "Testing the Second-Order Election Model after Four European Elections", *British journal of political science*, Vol. 28, Nr. 4, s. 591-607.
- Martinsson, Johan, 2019, "Vilka partier hade bäst politik enligt väljarna i valet 2018 – och spelade det någon roll?" i Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand,

- Patrik Öhberg & Annika Bergström (red.) *Storm och stiltje*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Norris, Pippa, 2012, “‘To them that hath...’. News Media and Knowledge Gaps” i Susan Banducci, Mark Franklin, Heiko Giebler, Sara Hobolt, Michael Marsh, Wouter van der Brug & Cees van der Eijk (red.) *An Audit of Democracy in the European Union*. PIREDEU: Bryssel.
- Novus, 2019, = Novus webbplats ”Rapport: Viktigaste fråga september 2019” [Elektronisk] Tillgänglig: <https://novus.se/valjaropinionen/viktigaste-politiska-fragan-och-basta-parti/viktigaste-politiska-fragan/>. Hämtdatum: 2019-10-30.
- Petrocik, John R., 1996, “Issue Ownership in Presidential Elections, with a 1980 Case Study”, *American Journal of Political Science*, Vol. 40, Nr. 3, s. 825-850.
- Popa, Sebastian Adrian, & Delia Dumitrescu, 2017, ”National but European? Visual manifestations of Europe in national parties’ Euromanifestos since 1979.”, *Party Politics*, Vol. 23, Nr. 5, s. 526-537.
- Prosser, Christopher, 2016, “Dimensionality, ideology and party positions towards European integration”, *West European Politics*, Vol. 39, Nr. 4, s. 731-754.
- Rasmussen, Anne, Lars Kai Mäder & Stefanie Reher, 2018, "With a little help from the people? The role of public opinion in advocacy success.", *Comparative Political Studies*, Vol. 51, Nr. 2, s. 139-164.
- Reif, Karlheinz & Hermann Schmitt, 1980, “Nine Second-Order National Elections – A Conceptual Framework for the Analysis of European Election Results”, *European Journal of Political Research*, Vol. 8, Nr. 1, s. 3-44.
- Rogvall, Filippa, 2019, ” Busch Thors ras – 260 000 sviker KD” *Expressen*. 2019-06-06
- Rydgren, Jens, 2004, “Explaining the Emergence of Radical Right-Wing Populist Parties: The Case of Denmark”, *West European Politics*, Vol. 27, Nr.3, s. 474-502.
- Schmitt, Hermann, Bernhard Wessels & Cees van der Eijk, 2012, ” Parties, Candidates and Voters in the 2009 Election to the European Parliament” i Susan Banducci, Mark Franklin, Heiko Giebler, Sara Hobolt, Michael Marsh, Wouter van der Brug & Cees van der Eijk (red.) *An Audit of Democracy in the European Union*. PIREDEU: Bryssel.
- Schmitt, Hermann, Daniela Braun, Sebastian A. Popa, Slava Mikhaylov, and Felix Dwinger, 2016. ”European Parliament Election Study 2014”, *Euromanifesto Study*, Cologne: GESIS Data Archive.
- Schmitt, Hermann, Daniela Braun, Sebastian A. Popa, Slava Mikhaylov & Felix Dwinger, 2018, “European Parliament Election Study 1979-2014”, *Euromanifesto Study*, Cologne: GESIS Data Archive.
- Seeberg, Henrik Bech, 2017, “How Stable Is Political Parties’ Issue Ownership? A Cross-Time, Cross-National Analysis”, *Political Studies*, Vol. 65, Nr. 2, s. 475–492.
- Spoon, Jae-Jae, 2012, “How salient is Europe? An analysis of European election manifestos, 1979–2004”, *European Union Politics*, Vol. 13, Nr. 4, s. 558-579.
- Ström, Kaare, 1990, “A Behavioral Theory of Competitive Political Parties”, *American Journal of Political Science*, Vol. 34, Nr. 2, s. 565-598.

- Strömvik, Maria, 2016, "EU på hemmaplan", SOU 2016:10.
- SVT VALU, 2018a = Sveriges Televisions vallokalsundersökning "Viktigaste frågorna" [Elektronisk], publicerad: 2018-09-09. Tillgänglig: <https://www.svt.se/special/valu2018-valjarnas-viktigaste-fragor/>. Hämtdatum: 2019-12-30.
- SVT VALU, 2018b = Sveriges Televisions vallokalsundersökning "Bäst politik" [Elektronisk], publicerad: 2018-09-09. Tillgänglig: <https://www.svt.se/special/valu2018-bast-politik/>. Hämtdatum: 2019-12-30.
- Taggart, Paul, & Aleks Szczerbiak, 2018, "Putting Brexit into perspective: the effect of the Eurozone and migration crises and Brexit on Euroscepticism in European states.", *Journal of European Public Policy*, Vol. 25, Nr. 8, s. 1194-1214.
- Tallberg, Jonas, 2012, *EU:s politiska system*. (4 uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Teperoglou, Eftichia & Emmanouil Tsatsanis, 2012, "The Nationalism-Postnationalism Axis and the Gradual Transformation of Ideological Space in Europe: Evidence from Party Discourse in Euromanifestos from Six European Countries." i Susan Banducci, Mark Franklin, Heiko Giebler, Sara Hobolt, Michael Marsh, Wouter van der Brug & Cees van der Eijk (red.) *An Audit of Democracy in the European Union*. PIREDEU: Bryssel.
- Walgrave, Stefaan & Knut De Swert, 2007, "Where Does Issue Ownership Come From? From the Party or from the Media? Issue-party Identifications in Belgium, 1991–2005", *Press/Politics*, Vol. 12, Nr. 1, s. 37-67.
- Walgrave, Stefaan, Anke Tresch & Jonas Lefevere, 2015, "The Conceptualisation and Measurement of Issue Ownership", *West European Politics*, Vol. 38, Nr. 4, s. 778–796.
- Wüst, Andreas M., 2005, "Parties and Voters in European Parliament Elections: Issues, Framing, the EU, and the Question of Supply and Demand.", *European election study 2004 conference at the Central European University, Budapest, Hungary*, 20-23 maj.
- Wüst, Andreas M., & Andrea Volkens, 2003, "Euromanifesto Coding Instructions", *Working Paper MZES*.

6.1 Valmanifest

- Centerpartiet, 2018, "Framåt för ett grönt, demokratiskt och frihetligt Europa" *Valplattform för EP-valet*, Centerpartiets förtroenderåd, 2018-12-17.
- Kristdemokraterna, 2019, "Make EU lagom again", *Valmanifest 2019*.
- Liberalerna, 2019, "Si, yes, oui, ja! Ja till Europa" *Liberalernas program inför valet till Europaparlamentet 2019*.
- Moderaterna, 2019, "Vi gör Sverige tryggare" *Valmanifest Europavalet 2019*.
- Miljöpartiet, 2019, "Valmanifest EU-val" *EU-valmanifest 2019*.
- Socialdemokraterna, 2019, "För demokrati och jämlikhet, mot klyftor och extremism." *Valmanifest för EU-valet 2019*.

Sverigedemokraterna, 2019, ” Valplattform Europaparlamentsvalet 2019”
Vänsterpartiet, 2019, ” Ett Europa för alla, inte bara för de rika” *Valplattform*
2019

7 Bilaga A: Kodningsschema

Miljö/klimat (internt)

- Djurhållning
- Skydd av djurarter
- Utsläppsminskning
- Rena miljöer
- Hållbarhet
- Energi
- Koldioxidskatt

Grundprinciper (internt), här avses de principiella värderingar som partierna själva anser vara grundläggande för EU, även om det inte är en uppfattning som delas av alla andra europeiska partier.

- Demokrati
- Liberalism
- Mänskliga rättigheter
- Yttrandefrihet
- Fri rörlighet (som egenvärde)
- Jämställdhet
- Fredsprojekt
- Frihet
- Rättsstatens principer
- Egendomsrätt
- Frihandel
- Ickediskriminering

Säkerhet/försvar: (externt) avser de europeiska staternas säkerhet kontra stater utanför EU.

- Försvarssamarbete,
- Militär koordination,
- EU:s yttre gränser
- Frontex
- Krisberedskap

EU:s budget och institutionella reformer (internt).

- Ökning eller minskning av budgeten
- Omfördelning av utgifterna i budgeten
- Omfördelning av medlemslänternas bidrag till budgeten
- Förenklade regler för företag och medborgare
- Ökad kontroll av regelefterlevnad och möjlighet att bestraffa förbrytare

- Ökad insyn i unionens arbete

Europeisk integration: (internt och statsnivå) avser mer övergripande åsikter om huruvida samarbetet generellt bör fördjupas eller minskas. Mer generisk kategori, när de talas om ökat/minskat samarbete utan att nämna hur och var, liksom kommentarer i stil med EU är bra/dåligt och vi bör fördjupa/minska samarbetet. Skillnaden mellan europeisk integration och EU:s budget och institutionella reformer är att den förstnämnda handlar om utökade samarbetsområde medan den sistnämnda handlar om reform av redan existerande samarbetsområde.

- EU är bra/dåligt
- Fler/färre samarbetsområde
- Generellt ökad/minskad samverkan på existerande samarbetsområde (som inte täcks in i någon annan kategori)
- EU-skatt (om inte riktad mot specifikt område, läs koldioxidskatt)
- Kulturpolitik
- Införa Euro
- Reformers som ska göras i Sverige (exempelvis deltagande i finanspakten, arbeta för att nationella medier ska täcka EU:s arbete i större utsträckning)
- Utvidgning

Handels- och konkurrenspolitik och inre marknad (internt och externt)

- Handelsavtal med tredjeland
- Utradering av handelshinder
- Fri rörlighet (för ekonomisk tillväxt)
- Upphovsrättsskydd
- Digital ekonomi

Socialt skydd/Välfärd/Arbete: (internt) konkreta förslag på reformer eller samarbete på sociala område, jmf. grundprinciper som är mer övergripande, t.ex.: I EU ska vi arbeta för ökad jämställdhet; rätten till abort eller mot tiggeri.

- Arbetslöshetsersättning
- Familjepolitik
- Arbetsmarknadspolitik
- Bostadspolitik
- Bidragspolitik
- Kvoterade bolagsstyrelser
- Sjukvård
- Abort
- Tiggeri

EU:s internationella inflytande (externt)

- Utöva påtryckningar på tredjeland för att de ska respektera mänskliga rättigheter, eller EU:s grundläggande värderingar.
- Sanktioner mot individer och stater som bryter mot grundprinciper
- Genom diplomati, handel, sanktioner, bistånd osv påverka omvärlden.

Jakt/fiske: (internt)

- Fiske i sig, inte relaterat till miljöaspekten.
- Ökning eller minskning av jakt
- Beslutsnivå för jakt och vapen
- Regler för jaktvapen

Brott/terrorism: (internt)

- Ökat europeiskt samarbete mot brottslighet
- Gränsöverskridande brottslighet
- EU-gemensamma straff
- Utvisning av kriminella
- Terroristbrott
- Anti-terror arbete

Invandring: (internt och externt)

- Asyl
- Kvoter
- Fördelning av flyktingar inom EU
- Återvändande
- Arbetskraftsinvandring från tredjeland

Konsumentskydd: (internt)

- Skydd av konsumenter
- Integritetsskydd på internet
- Datummärkningar
- Angivna ursprungsland för produkter

Forskning/utbildning: (internt och externt)

- Forskning
- Utbildning (exempelvis Erasmus)
- Innovation

8 Bilaga B: Data

Antal ord per parti och policyområde:

	Centerpartiet	Kristdemokraterna	Liberalerna	Moderaterna
Europeisk integration	339	177	857	428
Klimat/miljö	1407	1014	2302	1015
Brott/terrorism	366	180	604	642
Invandring	451	72	369	499
Grundprinciper	416	149	470	283
EU:s budget och institutionella reformer	485	703	1965	817
Socialt skydd/Välfärd/Arbete	0	640	626	212
EU:s internationella inflytande	89	396	879	402
Jakt/fiske	0	121	0	116
Säkerhet/försvar	401	0	872	134
Konsumentskydd	135	103	418	62
Handels- och konkurrenspolitik och inre marknad	390	571	1461	473
Forskning/utbildning	238	0	428	144
Totalt	4717	4126	11251	5227

	Miljöpartiet	Socialdemokraterna	Vänsterpartiet	Sverigedemokraterna
Europeisk integration	166	0	98	3084
Klimat/miljö	2160	419	720	1165
Brott/terrorism	48	169	9	565
Invandring	334	69	184	545
Grundprinciper	570	202	74	341
EU:s budget och institutionella reformer	702	169	437	1302
Socialt skydd/Välfärd/Arbete	185	326	562	990
EU:s internationella inflytande	378	400	140	649
Jakt/fiske	0	0	0	104
Säkerhet/försvar	62	83	0	740
Konsumentskydd	71	12	0	167
Handels- och konkurrenspolitik och inre marknad	63	116	71	836
Forskning/utbildning	0	21	0	96
Totalt	4739	1986	2295	10584

Andel ord per parti och policyområde:

	Centerpartiet	Kristdemokraterna	Liberalerna	Moderaterna
Europeisk integration	0,071867713	0,042898691	0,076171007	0,081882533
Klimat/miljö	0,298282807	0,245758604	0,204604035	0,194184044
Brott/terrorism	0,07759169	0,043625788	0,053684117	0,1228238
Invandring	0,095611618	0,017450315	0,032797085	0,09546585
Grundprinciper	0,088191647	0,036112458	0,041774065	0,054141955
EU:s budget och institutionella reformer	0,102819589	0,170382937	0,174651142	0,156303807
Socialt skydd/Välfärd/Arbete	0	0,155113912	0,055639499	0,040558638
EU:s internationella inflytande	0,018867925	0,095976733	0,078126389	0,07690836
Jordbruk/jakt/fiske	0	0,029326224	0	0,022192462
Säkerhet/försvar	0,08501166	0	0,077504222	0,02563612
Konsumentskydd	0,028619886	0,024963645	0,037152253	0,011861488
Handels- och konkurrenspolitik och inre marknad	0,082679669	0,138390693	0,129855124	0,090491678
Forskning/utbildning	0,050455798	0	0,038041063	0,027549263
Totalt	1	1	1	1

	Miljöpartiet	Socialdemokraterna	Vänsterpartiet	Sverigedemokraterna
Europeisk integration	0,035028487	0	0,042701525	0,29138322
Klimat/miljö	0,455792361	0,210976838	0,31372549	0,110071807
Brott/terrorism	0,010128719	0,08509567	0,003921569	0,053382464
Invandring	0,070479004	0,034743202	0,080174292	0,051492819
Grundprinciper	0,12027854	0,101711984	0,032244009	0,032218443
EU:s budget och institutionella reformer	0,148132517	0,08509567	0,190413943	0,123015873
Socialt skydd/Välfärd/Arbete	0,039037772	0,164149043	0,244880174	0,093537415
EU:s internationella inflytande	0,079763663	0,201409869	0,061002179	0,061318972
Jakt/fiske	0	0	0	0,009826153
Säkerhet/försvar	0,013082929	0,041792548	0	0,069916856
Konsumentskydd	0,014982064	0,006042296	0	0,015778534
Handels- och konkurrenspolitik och inre marknad	0,013293944	0,058408862	0,030936819	0,07898715
Forskning/utbildning	0	0,010574018	0	0,009070295
Totalt	1	1	1	1